

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

7. osztály

A tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra

I.

30 pont

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

Ahogy Rácpácesgesen mondták: nyárára. Nyárára le szokott jönni nyaralni Széni nagyságos. Elment érte a nagydorogi állomásra a hintó, s akkor már könnyű izgalom lebegett a pusztá fölött. Mert nem akármilyen öregasszony volt Széni nagyságos. Az még hagyján, hogy úgy tudott káromkodni, mint egy kocsis. (...)

Egy ideig szóbeszéd tárgyát képezte, hogy Széni nagyságos nem is igazi úriasszony, csupán egy állomási málházó leánygyermek, akiből valami bártáncosnő vagy ilyesféle lett, de feleségül vette egy dúsgazdag, amiktől aztán egyszerre megnagyságosodott, de a lelke mélye persze... tetszik látni, hogy káromkodik. De aztán ez az elmélet nagyot bukott, amikor valami véletlen folytán egy csapat arisztokrata tévedt Rácpácesgesre. Állítólag még egy igazi herceg is volt köztük. Csak látták volna, hogy lekonyult a fennhordott orruk, amikor szembetalálták magukat Széni nagyságossal. Akkor már ugyan erősen hajlott állapotába fordult, de az ezüsfogantyús sétabotjával, különlegesen fésült haja szürkésfehérével, és persze a hanghordozásával pillanatokon belül olyan tekintélyre tett szert, hogy aki nem vak, láthatta, bárkinek bármi is a rangja, ő ott a legelőkelőbb. Nagy rácpácesresi győzelem volt. Legalábbis mi annak éreztük. Azt gondoltuk, akármennyire különbözik is, azért Széni nagyságos mégiscsak közülünk való. Pedig az igazi nevét is akkor hallottuk először: Polixénia. Így aztán soha többé nem vitatta senki, hogy Széni nagyságos igazi nagyságos.

Az előbb említettem, hogy erősen hajlott állapotába fordult, de ebből ne a korára tessenek következtetni, mert arra is igaz ugyan, de jelen esetben nem arról van szó. Hanem a betegségéről. Előfordul más öregasszonnyal is, hogy kétrét hajlítja a kor, úgy botoznak végig az utcán, mintha valami lánykorukban elvesztett tárgyat keresnének a porban. Ők azonban valamiképpen magától értetődően hajlottak, mintha számukra ez volna a legtermészetesebb. De Széni nagyságos szálfegyenesen érkezett a nyaralásra. Csakhogy aztán éjszakánként roppanásokat hallottunk, mintha egy hatalmas faprésen szorított volna egy óriás, és a fájdalom visszafogott sóhajait is hallani véltük; ahogy valaki iszonyatos fájdalomában magába fojtja a kitörni készülő ordítást.

Másnap Széni nagyságos egy kicsit halványabb volt, a szeme alatt sötét karikák, s aki jobban odafigyelt, láthatta: nem tudott kiegyenesedni. Pár nap múlva már határozottan hajlottnak látszott, és újabb égbeszegő roppanások és visszafojtott jajok után olyan lett, mint egy u-szög, alacsonyabban volt a feje, mint botja ezüst kampója.

(Lázár Ervin: *A nagyságos* - részlet)

- | | |
|--|----------------|
| 1. Jellemezd 6-8 mondatban a szöveg alapján Széni nénit! | 10 pont |
| 2. Milyen pletykák terjengenek Széni néni múltjáról? | 3 pont |
| 3. Értelmezd a következő szövegrészeket! | 8 pont |
| a) úgy tudott káromkodni, mint egy kocsis | |
| b) egyszerre megnagyságosodott | |
| c) ez az elmélet nagyot bukott | |
| d) botoznak végig az utcán | |
| 4. Mi történik Széni nénival? Folytasd a történetet 8-10 mondatban! | 9 pont |

II.

40 pont

Folytasd saját nézőpontodból a megkezdett szöveget 15-20 mondatos monológ formájában!

Mert a felnőttek mindent előre tudnak.

Azt is, hogy leesem onnan, azt is, hogy összetöröm, azt is, hogy felgyújtom, azt is, hogy kiöntöm, azt is, hogy megfázom, és azt is, hogy nem lesz ennek jó vége. Csak azt nem értem, hogy akkor mért mérgesek, amikor a végén igazuk lesz. Én nem szeretem előre tudni semminek a végét, kivéve a matekpéldákat...

(Janikovszky Éva: *Kire ütött ez a gyerek?* - részlet)

III.

20 pont

1. Írd le, melyik azonos alakú, illetve többjelentésű szó, kifejezés tartozik a tréfás meghatározásokhoz!

12 pont

Pl. A kőművesnek és a tettestársnak is ezt teszi: *falaz*

- a) Templomban szól, kertben illatozik:
- b) Ágon zöldell, postán érkezik:
- c) Cipésznek szerszáma, terméknek értéke, víznek tömege:
- d) Az oroszlán számára ingyenc falat, a gyalogosnak segítség:
- e) A méh mézet tesz bele, az orvos kezeli:
- f) Égésnek terméke, éveimnek száma:

2. Anagrammák. Keresd meg a szópárokat a magyarázatok segítségével!

8 pont

Pl: ház melletti szabadterület – nyers, indulatos **udvar-durva**

- a) nem éjszaka – ágytakaró
- b) szeszesital – talajt lazítani
- c) éneknek – élmény
- d) fénylő – hétvégi ház

Megjelenés: 10 pont

Összesen: 100 pont

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

JAVÍTÓKULCS

7. osztály

I. 30 pont

1. Széni nénit valamiféle titokzatosság lengi körül.

Kifejtendő gondolatok pl.: „nem akármilyen öregasszony volt Széni nagyságos.” „úgy tudott káromkodni, mint egy kocsis.” „nem is igazi úriasszony”, „de feleségül vette egy dúsgazdag, amitől egyszerre megnagyságosodott, de a lelke mélye persze... tetszik látni, hogy káromkodik.” „ az ezüstoffogantyús sétabotjával, különlegesen fésült haja szürkésfehérével, és persze a hanghordozásával pillanatokon belül olyan tekintélyre tett szert”, „...azért Széni nagyságos mégiscsak közülünk való.” „erősen hajlott állapotába fordult.” „...olyan lett, mint egy u-szög”

10 pont

2. Széni néni állítólag nem is arisztokrata származású, hanem egy „állomási málházó leánygyermek”, aki kétes (kényes) szakmával rendelkezik. Később feleségül vette egy dúsgazdag úriember, ennek következtében Széni néni „magnagyságosodott”. **3 pont**

3. Minden helyes, a szövegkörnyezetnek megfelelő magyarázat 2 pont. **8 pont**

4. Értékelési szempontok:

Az adott helyzethez való igazodás **3 pont**

Eredetiség, kreativitás **4 pont**

Szövegkohézió, nyelvhelyesség **2 pont**

II. 40 pont

Értékelési szempontok:

Tématartás **10 pont**

A monológ sajátosságainak betartása **5 pont**

Kreativitás, eredetiség a szövegalkotásban **15 pont**

Szövegkohézió **5 pont**

Nyelvhelyesség, helyesírás **5 pont**

III. 20 pont

1. Minden helyes válasz 2 pontot ér: **orgona, levél, ár, zebra, lép, korom** **12 pont**

2. Minden helyes megoldás 2 pontot ér. **8 pont**

Helyes megoldások:

a) nem éjszaka – ágytakaró **nappal - paplan**

b) szeszes ital – talajt lazítani **pálinka - kapálni**

c) éneknek – élmény **dalnak - kaland**

d) fénylő – hétvégi ház **aranylő - nyaraló**

Megjelenés: 10 pont

Összesen: 100 pont